

REPUBLIKA SLOVENIJA
SI-PASS

Podpisnik: Vojko Bernard
Izdajatelj: SI-PASS-CA
Št. potrdila: 8928a56a0000000575790ba
Potrdilo veljavno od: 01.07.2025 do 01.07.2030
Čas podpisat: 10:52 14.09.2025

PREGLEDNICA PODANIH PRIPOMB ZA

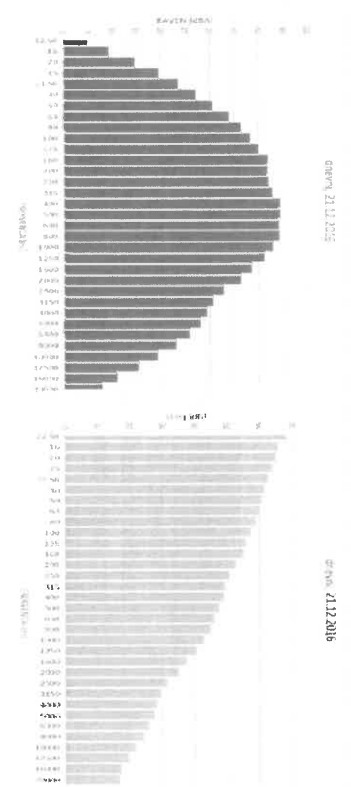
naslov gp.moep@gov.si

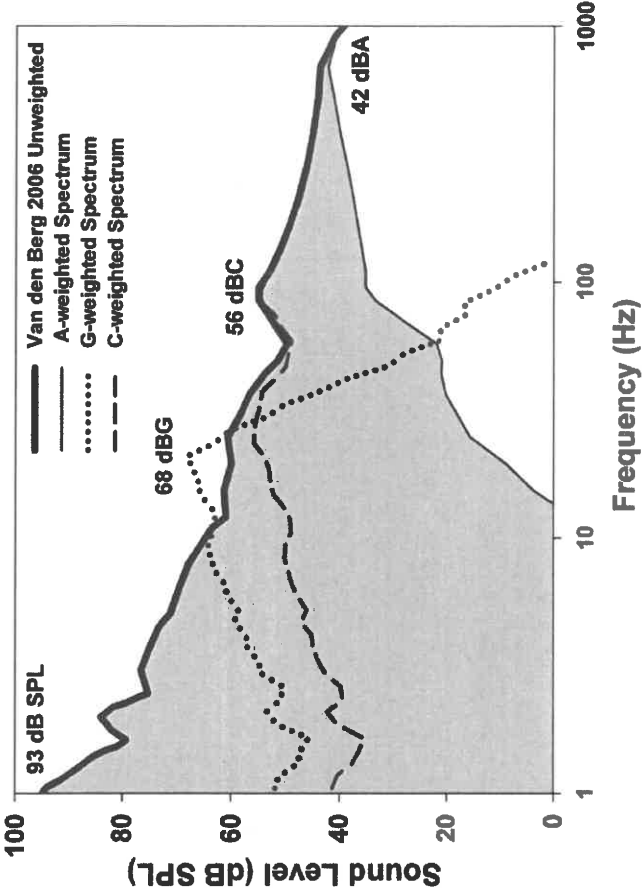
Uredbo o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju

Predlagatelj in kontaktna oseba:		Naslov in telefon (izbirno):	Datum:
Alpe Adria Green - mednarodno društvo za zaščito okolja in narave		Prešernova 26, 4270 Jesenice	14.9.2025
		info@alpeadriagreen.com	

OPOMBA na naslov preglednice. Razvidno mora biti tudi: organ, ki pošilja v razpravo, rok za oddajo in časovni razpon razprave

Št. člena in odstavek	Predlog spremembe predlagane določbe	Utemeljitev
Manjkajoči členi	Zahtevamo uvrstitev urejanja hrupa VE v to uredbo. V predlogu uredbe (UREDBA) namreč manjkajo členi za urejanje hrupa vetrnih elektrarn. To je treba nujno uvrstiti, ker obstajajo načrti za umeščanje vetrnih elektrarn (VE). Obstoječa uredba nima hrupa VE, kljub temu se v načrtih umeščanja VE oslanjajo nanjo. Edina omemba VE v UREDBI je v 3.členu (izrazi) pod "naprave". Vendar tudi pri napravah ni zajet nizkofrekvenčni hrup (NF), ki ga emitirajo VE. Ta je sestavljen iz hrupa pod 200 Hz in hrupa pod 20 Hz = infrazvok, obenem pa še iz najbolj škodljivih pulzov (amplitudna modulacija). Nizkofrekvenčni hrup emitirajo tudi zunanje enote toplotnih črpalk in večjih klima naprav. Prejemamo pritožbe ljudi, ampak manjka predpis. UREDBA o hrupu VE ne sme biti osnova za določevanje najmanjše razdalje vetrnic do hiš, vrtcev, šol, delovnih mest, vikendov, turističnih kapacitet, lovskih koč, kot se to zdaj	Varuh človekovih pravic je zahteval 3.5.2024, da se nizkofrekvenčni hrup uvrsti v uredbo. MOPE je obljubil, da to stori do konca leta 2024, pa ni. https://www.varuh-rs.si/obravnavane-pobude/primer/hespostovanje-pravne-drzave-in-nerazumno-zavracanje-pomoci-druega-resorja-botrujeta-zastoiu-pri-nov/ UREDBA uvaja kazalce zgolj v dBA za slišni hrup, ne pa za manj slišni oziroma neslišni. Dejansko prisoten celoten okoljski hrup oz. vibracije zraka se merijo po standardu v dBZ, UREDBA mora vsebovati tudi kazalce v dBZ (prej dBlin). Za dokaz in prikaz prilagamo predavanje dr. Pereire v Ljubljani leta 2018, obenem z vplivom hrupa VE na zdravje: https://www.youtube.com/watch?v=sa2_dqLDmGk&t=256s slovenska verzija https://www.youtube.com/watch?v=ZXCZ3OykrE&t=101s angl. verzija Če UREDBA ne bo vsebovala hrupa VE, bodo prebivalci v bližini VE, tako kot zdaj, brez pravne varnosti in bo kršen 2.člen Ustave RS, da je Slovenija pravna država in še drugi predpisi.. Dokaz za to so pritožbe prebivalcev Dolenje vasi, pod vetrnico, ki jih s hrupom ponoči budi ali jim ne da spati, pa so najbližji 850 m stran. Inšpektorji so izjavili, da ne morejo ukrepati, ker ni predpisa o hrupu VE. Dokaz so strokovne meritve hrupa te vetrnice, objavljene na mednarodnem posvetu v Ljubljani o hrupu VE v organizaciji Slovenskega društva za akustiko (SDA 15.1.2020).

	dogaja in je povsem arbitrarno, brez strokovne osnove. Potrebno je izdelati poseben predpis o najmanjši razdalji.	Diagram kaže hrup posnet s filtrom A, levo in desno brez filtra A. Pri slednjem je ugotovljen hrup tudi 70 dBLin, po standardu dBZ. Na spodnji sliki levo vidimo tipičen A vrednoten spekter za večjo VE, na sliki desno pa neutrežen spekter. Spekter njegovega hrupa pada približno s 4 dB na oktavo. Slika 11. A vrednotena (levo) ter neutrežena (desno) spektralna analiza za dnevne meritve Iz levega diagrama je razvidno, da filter A vedno bolj zmanjšuje obstoječi hrup proti nizkim frekvencam. Na skrajni levi je oznaka frekvence 12,5 Hz (kar spada v območje infrazvoka), kjer ta filter izmeri le še 5 dBA. Pravi hrup (vibracije) vetrne elektrarne dobimo, če filter A odstranimo in na skrajni levi desnega diagrama ravno tako pri frekvenci 12,5 Hz, izmerimo dejanski hrup vetrne elektrarne, ki znaša blizu 70 dB. To pa je izredno velika prekorračitev znosnega hrupa in je povsem nesprejemljiva za prebivalce. Posebno se to pozna ponoči, saj ta hrup zaradi nizke frekvence (velike valovne dolžine) prodira skozi zaprta okna, v stanovanjih pa se lahko še ojača zaradi resonance (odbojnih vibracij med stenami). Zato bi morali meriti hrup vetrnih elektrarn tudi v stanovanjih. Pa še z dodatno zahtevo, da se merijo pulzi vibracij in ne povprečje kot sedaj predvidevajo neprimerni predpisi. V povprečjih se pulzne vibracije zabrišejo, čeprav so glavni vir škodljivih vplivov na zdravje. Še en dokaz, da je izražanje hrupa v dBA za VE nestrokovno, kaže naslednji diagram:
--	---	--

		Iz znanstvene literature: https://docs.wind-watch.org/Salt-Kaltenbach-BSTS-2011.pdf (2011), ki obenem razkriva škodljivost nizkofrekvenčnega hrupa VE. Po 14 letih od tega prispevka smo še brez uredbe, ki bi vsebovala hrup VE. Zato je nujno, da UREDBA vsebuje hrup VE.
Splošno Preambula	UREDBA ni v skladu z ZVO-2 in kot taka nesprejemljiva.	18.člen ZVO-2, naveden v UREDBI kot ena od pravnih podlag za izdelavo UREDBE, vsebuje navedbo: (2) <i>Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) določi mejne vrednosti emisije, ki pri običajnih pogojih obratovanja naprave ali opravljanja dejavnosti ne smejo biti presežene.</i> V 3.členu UREDBE je med napravami navedena tudi vetrna elektrarna. Vendar UREDBA ne vsebuje mejnih vrednosti emisij za vetrne elektrarne, pri katerih so emisije zelo različne od drugih naprav.

	Zato jih SZO (WHO) obravnava posebej v Smernicah 2018. Na str.85 Smernic beremo: <i>Hrup, ki ga oddajajo vetrne turbine, ima druge značilnosti, vključno z ponavljajočo se naravo zvoka vrtečih se lopatic in vplivom atmosfere, ki vodi do spremenljivosti amplitude modulacije, kar je lahko vir nadpovprečne motnje (Schäffer et al., 2016). To ga loči od hrupa iz drugih virov in ni bilo vedno ustrezno opredeljeno. Standardne metode merjenja zvoka, ki najpogosteje vključujejo A-ponderiranje, morda ne zajamejo nizkofrekvenčnega zvoka in značilne amplitude modulacije hrupa vetrnih turbin (Council of Canadian Academies, 2015).</i> Smernice 2018 bolehajo z odsotnostjo več znanstvenih člankov o hrupu VE in škodljivem vplivu na zdravje. Npr.: dr. Kelleya iz 1985 ne poznajo. Njegova znanstvena študija hrupa VE dobro opiše problem pulznega hrupa, med drugim in hrup v notranjosti bivališč zaradi hrupa VE (resonanca). Ministrstvo za energijo (DOE) v ZDA je že leta 1985 financiralo raziskave vpliva hrupa vetrnih elektrarn na ljudi. Dr. Kelley, Solar Energy Research Institute, Wind Energy Section, ZDA, je v več člankih podrobno predstavil meritve zunaj in v prostorih domov prebivalcev in dokazal škodljiv vpliv hrupa vetrnih elektrarn na človeka. Modernnejše turbine večjih moči in višin oddajajo še bolj zdravju škodljiv hrup kot vetrne elektrarne starejšega tipa. Na spodnji sliki je prikaz tega hrupa, kjer se vidi, da pulzi dosežejo nivo preko 100 dB. Zato so pulzi tako nevarni. Na sliki spodaj so štirje pulzi, ki so nastali, ko je krak vetrnice šel mimo stebra. Ugotovljeno je tudi, da s časom obratovanja VE občutljivost na hrup VE raste.
--	---

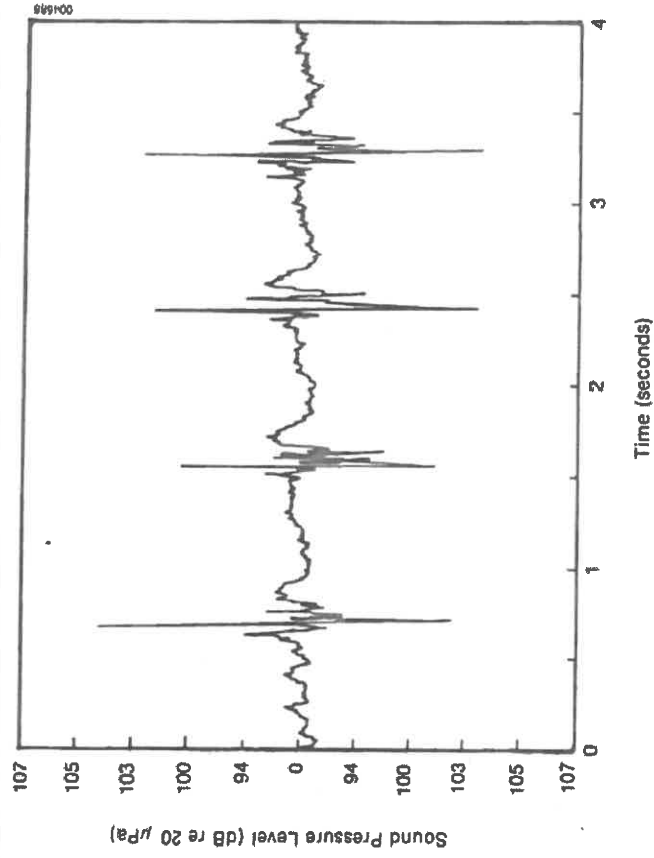

Figure 3-3. Typical Pressure-Time Plot of MDP-1 Acoustic Emissions Containing Strong Period Impulses. (Two complete rotor revolutions and four blade passages)

Vir:

<https://docs.nrel.gov/docs/legosti/old/1166.pdf>

Infrazvočni pulzi, vibracije zraka, imajo škodljiv vpliv na naše notranje organe. Gre za vzbujanje resonance zaradi lastnih frekvenc organov v območju infrazvoka. Pa pogledimo lastne frekvence notranjih organov (v Hz – hercih, t.j. nihajih na sekundo), povprečno frekvenco in območje, ker smo pač biotsko raznovrstni: srce ~ 1 Hz (0,2 – 2 Hz), možgani ~ 10 Hz (7 – 13 Hz), pljuča in dihalni sistem ~ 5 – 40 Hz, krvni obtok 0,05 – 0,3 Hz, oči ~ 19 Hz.

		Učinki so pri ljudeh lahko različni, simptomi tudi, zato so vpeljali izraz za zdravstvene težave vibro-akustični sindrom (VAD). Vendar je treba poudariti še, da zdravje ni samo odsotnost bolezni, ampak tudi kvaliteta življenja (po SZO/WHO), ki je z VE ogrožena. Brez predpisov pa so ljudje brez pravne varnosti.
3. in 5. člen	Dodati mejne vrednosti za LFN, IF, korekcijo za AM; posebna priloga za vetrne elektrarne. Uskladi s prihodnjo verzijo Pravilnika.	Hrup VE ima posebne značilnosti (LFN, IF, AM), ki jih A-filter podcenjuje; mednarodne prakse (Danska, Avstralija) že vključujejo pribitke in posebne meje.
Splošno Obrazložitve Razlogi Razlike od obstoječe uredbe	Manjkajo razlogi za ta predlog UREDBE. Manjkajo razlogi za posamezne člene in ni povezave z obstoječo uredbo. Obrazložitve to niso, ker gre večinoma le za prepisovanje, kar je v členih.	Navajanje pravne podlage še ni razlog za izdelavo tako pomanjkljive UREDBE v tem času. Razlog bi lahko bil zahteva Varuha človekovih pravic glede uvedbe nizkofrekvenčnega hrupa. Vendar tega ni v UREDBI. Odsotnost obrazložitev onemogoča učinkovito sodelovanje javnosti. Npr. zakaj dovoljevanje večjega hrupa ladjam?
Splošno Monitoring	UREDBA nima obveznega stalnega monitoringa za VE	Uvesti stalni nadzor z javno dostopnimi podatki. Omogoča transparentnost in sprotno preverjanje skladnosti z mejnimi vrednostmi.
2. člen	Vojaške, obrambne in zaščitne dejavnosti navedene v 9. in 10. točki	Prepreči preširoko tolmačenje izvezitj in omogoča enako varstvo pred hrupom.
	Združiti v enotno določbo; omejiti izveztja na nujne primere; redne dejavnosti obravnavati skladno z uredbo.	
12. člen	Odlučanje o ukrepih prepuščeno zgolj inšpektorjem.	Inšpektorji pokrivajo več področij, nimajo vedno specializiranega akustičnega znanja.
	Predlagamo ustanovitev strokovne skupine z vključitvijo neodvisnih akustičnih strokovnjakov; z možnostjo predlaganja s strani civilnih iniciativ, občin, strokovnih združenj. Strokovna skupina naj prinaša odločitve ali potrdi odločitve.	
3. člen	Cestni vir hrupa = >1.000.000 vozil/leto. Dodati tudi odseke cest z oddaljenostjo <10 m od občutljivih objektov; izvesti meritve/zračun po CNOSSOS-EU; vključiti bližinsko korekcijo.	Tudi manj prometne ceste lahko presegaajo meje zaradi bližine objektov; CNOSSOS-EU podcenjuje hrup pri cestah, oddaljenih <10 m od občutljivih objektov.

23. člen	UREDBA napačno vključuje pasivno zaščito kot eno izmed glavnih rešitev Črtati 3., 4., 5. točko; uvesti obvezno hierarhijo ukrepov: preprečevanje, zmanjšanje pri viru, zmanjšanje prenosa, pasivna zaščita kot zadnja možnost.	Skladno z Direktivo 2002/49/ES in priporočili WHO; dolgoročno učinkovitejše zmanjšanje hrupa.
4. člen	Splošna definicija I. stopnje Izrecno vključiti naravne parke, Natura 2000, varovana območja; posebne meje za občutljive vrste; metodologija ocene vpliva na favno.	Zagotoviti tudi varstvo narave in živali pred hrupom; skladno z evropskimi direktivami.
Splošno	Predlagamo, da se obstoječi predlog UREDBE umakne ter da se na strokoven in zakonit način pristopi k pripravi nove uredbe tako, da: - se pripravijo strokovne podlage, ki bodo upoštevale najnovejše smernice in spoznanja znanosti (WHO, EEA...) o škodi, ki jo povzroča okoljski hrup ter o tem, katere so sprejemljive ravni hrupa, - se pripravi študija o vplivu predlaganih rešitev na zdravje prebivalstva, - se pripravijo alternativne rešitve, - se na podlagi prej navedenih ugotovitev pripravi nov predlog, ki bo upošteval cilje ZVO-2 in mejne vrednosti določal na ravneh, ki ne bodo imele škodljivega vpliva na zdravje, za obstoječa preseganja pa predpisal načine in časovnice za njihovo zmanjšanje, - se nov predlog ponovno predstavi javnosti, skupaj z vsemi prej naštetimi dokumenti in se omogoči široko razpravo z javno obravnavo, da lahko skupaj najdemo boljše rešitve.	UREDBA, ki naj bi bila v osnovi namenjena varovanju pred prekomernim obremenjevanjem z okoljskim hrupom niti v eni točki ne upošteva novih spoznanj o škodljivih posledicah tovrstnega obremenjevanja za zdravje ljudi. Svetovna zdravstvena organizacija na osnovi utemeljenih analiz in raziskav povsem nedvoumno predstavlja, katere so tiste vrednosti hrupa, pri katerih še ni posledic za zdravje in te vrednosti so drastično nižje, kot jih dovoljuje UREDBA. To je tudi v nasprotju z načelom previdnosti (10. člen ZVO-2) in načelom preventive (9. člen ZVO-2). Predlagane, izjemno visoke mejne vrednosti so določene popolnoma arbitrarno, brez pojasnila, zakaj, ter tako ne omogočajo učinkovitega sodelovanja javnosti (PRILOGA 1). Kar je zdaj v III. območju je treba prestaviti v II. območje. Predlagane mejne vrednosti in izjeme, ki dopuščajo in legalizirajo povečevanje obremenjevanja, so s tem tudi v direktnem nasprotju z namenom in cilji ZVO-2 (4. člen). Gradbiščem je omogočena posebna obravnava, ne glede na siceršnje stopnje varstva pred hrupom in to brez časovne omejitve – zopet brez pojasnila ali utemeljitve, zakaj. Hrup iz gradbišč ogroža zdravje prav tako kot drugi viri hrupa, zato ni prav nobenega opravičila za drugačno obravnavo, razen koristi in dobičkov investitorjev, seveda na račun javne zdravstvene blaginje.

**ZDRUŽENJE CIVILNIH INICIATIV
ZA SLOVENIJO BREZ
VETRNIH ELEKTRARN**

Datum: 12. 9. 2025

MINISTRSTVO ZA OKOLJE, PODNEBJE IN ENERGIJO

Langusova ulica 4
1000 Ljubljana

Zadeva: Pripombe na osnutek Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju

Spoštovani,

objavljenemu osnutku *Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju* (43/18, 59/19, 44/22 – ZVO-2), v zvezi z obveznostjo Vlade RS, da v skladu z odločbo Ustavnega sodišča RS U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022 odpravi ugotovljeno protiustavnost najkasneje do 22. 7. 2023.

1. Pravna podlaga in skladnost z evropsko zakonodajo

- V osnutku uredbe so navedene določbe ZVO-2, manjkajo pa neposredne reference na **Direktivo 2002/49/ES** in **Komisijso direktivo 2015/996/EU**, kar izpostavlja tudi Ustavno sodišče RS.
- Predlagamo dopolnitev obrazložitve z navedbo teh direktiv in pojasnilom o njihovem prenosu v slovenski pravni red.

2. Sodelovanje javnosti

- Ustavno sodišče je že ugotovilo protiustavnost prejšnje uredbe zaradi pomanjkljive javne participacije.
- Tudi novi osnutek ne vzpostavlja jasnega mehanizma za zbiranje, upoštevanje, obravnavo in objavo odzivov na pripombe.
- Predlagamo uvedbo sistematičnega postopka javne obravnave z upoštevanjem argumentiranih pripomb okoliških prebivalcev in obveznim poročilom o odzivih Ministrstva.

3. Ustavna skladnost in Aarhuška konvencija

- Predlog uredbe v veliki meri temelji na obstoječih določbah, ki so bile že razglašene za neustavne.
- Priporočamo, da Ministrstvo pridobi pravno mnenje o skladnosti z Aarhuško konvencijo in s postopkovnimi zahtevami ZVO-2.

4. Priporočila Svetovne zdravstvene organizacije (WHO)

- WHO priporoča **Lnoč ≤ 40 dB**, medtem ko osnutek dopušča bistveno višje vrednosti (48–55 dB).
- Predlagamo znižanje mejnih vrednosti kot jih priporoča WHO

5. Vetrne elektrarne kot specifičen vir hrupa

- V osnutku uredbe vetrne elektrarne (VE) niso obravnavane ločeno, čeprav proizvajajo **nizkofrekvenčni hrup, infrazvok in amplitudno modulacijo**, ki jih standardni kazalci (Ldan, Lvečer, Lnoč, Ldvn) ne zaznajo.
- Predlagamo dopolnitev definicije vira hrupa v 3. členu ter uvedbo posebnih kazalcev in mejnih vrednosti za vetrne elektrarne:
 - **Linfrac (infrazvok < 20 Hz) ≤ 83 dB(A)**
 - **Lnf (nizkofrekvenčni hrup 20–100 Hz) ≤ 115 dB(A)**
 - **Lamod (amplitudna modulacija) ≤ 3 Pa**
- Poleg tega predlagamo določitev **minimalnih varnostnih razdalj** vetrnic do stanovanjskih objektov in zazidljivih parcel (1500–2000 m oz. ≥ 10 -kratnik višine vetrnice za vetrnice do 5 MW). NIJZ postavitve vetrnic močnejših od 5 MW ne podpira.

6. Metodologija in monitoring

- Ocenjevanje hrupa VE mora temeljiti na konkretnih meritvah posameznih VE in ne zgolj na tehničnih specifikacijah proizvajalca ter vključevati **linearne meritve brez A-filtra**, ločeno analizo infrazvoka in nizkih frekvenc ter modeliranje po **ISO 9613**.
- Predlagamo tudi obvezno letno spremljanje/merjenja hrupa VE v obratovanju in javno objavo poročil.

7. Neskladja z Direktivo 2002/49/ES

- Osnutek ne prenaša v celoti **Komisijske direktive 2015/996/EU**, saj še vedno uporablja zastarele metode ocenjevanja.
- Povišuje dovoljene mejne vrednosti hrupa, namesto da bi sledil načelu postopnega zniževanja.
- Prav tako ne določa postopkov za petletno poročanje Evropski komisiji.

8. Nepravilna obravnava vetrnih elektrarn

V postopku priprave osnutka Uredbe opozarjamo na nepravilno in nesorazmerno obravnavo VE kot »industrijskih objektov«, ki temelji na določbah **Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju**.

Napačna pravna kvalifikacija

VE so po **Energetskem zakonu (EZ-1)** opredeljene kot **energetska infrastruktura, ne kot industrijski objekti**. Njihova primarna funkcija je proizvodnja električne energije, ne pa opravljanje industrijske dejavnosti. Uvrstitev v kategorijo industrijskih virov hrupa v Uredbi je zgolj tehnična in ne more služiti kot podlaga za prostorsko enačenje VE z industrijskimi objekti. Z vidika zakonodaje (GZ-1, ZUREP-3, ZVO-2) spadajo VE med **energetske infrastrukturne objekte**, ne industrijske. V postopkih prostorskega in okoljskega načrtovanja se sicer obravnavajo podobno kot industrijski objekti zaradi vplivov, vendar pravno ostaja infrastrukturni objekt. **Povzetek:** VE niso industrijski objekt, ker ne opravljajo industrijske dejavnosti, pravno spadajo med energetske infrastrukturne objekte, njihova namembnost, zakonodaja in prostorsko umeščanje pa to potrjujejo.

1. Prostorska neprimernost

Industrijski objekti so praviloma umeščeni v industrijske cone, kjer je pričakovano večje okoljsko breme in izpostavljenost hrupu. Vetrne elektrarne pa se umeščajo v **odprt prostor, pogosto v bližino stanovanjskih območij in kmetijskih zemljišč**, kjer prebivalci niso izpostavljeni drugim industrijskim obremenitvam. Enačenje VE z industrijskimi conami zato vodi v **nepravično obremenitev prebivalcev s hrupom** na podeželju.

2. Kršitev načela sorazmernosti in pravice do zdravega življenjskega okolja

Po 74. členu Ustave RS in 3. členu Zakona o varstvu okolja (ZVO-2) mora država zagotavljati, da so obremenitve prebivalcev sorazmerne z namenom posega. Če se vetrne elektrarne obravnava kot industrijske objekte, to prebivalcem nalaga **nesorazmerno visoko obremenitev hrupa**, ki ni primerljiva s tisto v industrijskih conah.

3. Neupoštevanje posebne narave hrupa vetrnih elektrarn

Hrup vetrnih elektrarn se razlikuje od industrijskega hrupa:

- je **stalne narave (24/7)**, tudi ponoči,
- vključuje **nizkofrekvenčne in infrazvočne komponente**, ki jih industrijski obrati praviloma nimajo,
- oddaja pulzirajoče zvoke, kar je zelo moteče
- lahko povzroča škodljive vplive na zdravje in kakovost življenja ljudi.
- Umeščanje v isto kategorijo kot industrijo pomeni **zmanjšano zaščito zdravja ljudi**, kar je v nasprotju z 64. členom ZVO-2.

4. Kršitev Aarhuške konvencije

Po Aarhuški konvenciji mora biti javnosti zagotovljena možnost učinkovitega sodelovanja pri odločanju, ki vpliva na okolje in zdravje ljudi. Javnosti **ni zagotovljena realna ocena vplivov in ni ustrezno varovana pravica do zdravega življenjskega okolja.**

Predlogi

Predlagamo, da se:

1. vetrne elektrarne obravnavajo kot **samostojna kategorija energetskih objektov**,
2. določijo **posebne in strožje mejne vrednosti hrupa**, prilagajene njihovi stalni, pulzirajoči in nizkofrekvenčni naravi,
3. zagotovi učinkovito varstvo prebivalcev v skladu z Ustavo RS in Aarhuško konvencijo.

Zaključek

Menimo, da predlog uredbe v sedANJI obliki ne zagotavlja niti ustavne skladnosti niti polne skladnosti z evropsko zakonodajo, še posebej v delu, ki se nanaša na vetrne elektrarne kot specifičen vir hrupa.

Predlagamo, da Ministrstvo:

- vključi neposredne reference na EU direktive in sodbo US RS U-I-441/18-23 z dne 6. 7. 2022,
- vzpostavi jasen mehanizem vključevanja javnosti,
- uskladi mejne vrednosti z zdravstvenimi priporočili WHO,
- dopolni uredbo z ločenimi določbami za vetrne elektrarne (kazalci, mejne vrednosti, minimalne razdalje),
- zagotovi skladnost metod ocenjevanja in monitoringa s standardi ISO in EU zahtevami.

S spoštovanjem,

Koordinator Združenja CI za
Slovenijo brez VE

ZORUŽENJE CIVILNIH INICIATIV
ZA SLOVENIJO BREZ
VETRNIH ELEKTRARN

Pripombe k predlogu Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju

Uvod

Predlog nove uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju je pripravljen na način, ki ne naslavlja realnih izzivov, s katerimi se vsakodnevno soočajo prebivalci urbanih območij. Hrup, ki ga povzročajo promet, gostinski lokali, javne prireditve, industrijski obrati in različne tehnične naprave (npr. toplotne črpalke, klimatske enote, agregati), ni zgolj vprašanje kakovosti bivanja, temveč predstavlja enega najbolj razširjenih okoljskih dejavnikov tveganja za zdravje.

Znanstvena dognanja so enotna: dolgotrajna izpostavljenost hrupu povečuje tveganje za srčno-žilne bolezni, depresijo, kognitivne motnje pri otrocih, slabši imunski odziv ter kronične motnje spanja. Svetovna zdravstvena organizacija že od leta 2018 priporoča, da nočna raven hrupa ne preseže 40 dB, saj vse nad to mejo povzroča znatna tveganja za zdravje. Predlog uredbe pa teh smernic ne upošteva, temveč ohranja višje mejne vrednosti in celo dopušča možnosti za preseganja, pri čemer ne predvideva niti posebnih ukrepov za ranljive skupine.

Še posebej problematično je, da predlog uredbe zanemarja dva ključna vidika: (1) vpliv nizkofrekvenčnega hrupa, ki ga povzročajo tako glasbeni dogodki kot mehanske naprave, ter (2) kumulativne učinke več virov hrupa, ki so v urbanem okolju pravilo, ne izjema. Posameznik je pogosto izpostavljen hrupu iz več virov hkrati, a sistem ocenjevanja tovrstnih obremenitev ne zazna. Posledično uradne meritve prikazujejo nižje ravni kot jih ljudje dejansko doživljajo.

Dodatno pa uredba popolnoma spregleda vpliv pirotehničnih sredstev – tako zasebne uporabe kot prireditev v organizaciji občin. Gre za kratkotrajne, a izredno intenzivne obremenitve, ki dosegajo ravni nad 120 dB in povzročajo škodo tako pri ljudeh kot pri živalih. Zdravstveni učinki (motnje spanja, stresne reakcije, poškodbe sluha) so dobro dokumentirani, a uredba tega vira hrupa sploh ne omenja.

Ker se zdravstvena tveganja pri prebivalcih že danes jasno kažejo, bi morala biti prenova uredbe priložnost za celovito posodobitev standardov varstva. Žal pa se predlog omejuje na minimalne formalne popravke, brez vsebinske prenove, zaradi česar ostaja v neskladju s temeljnimi načeli preventive in pravico do zdravega življenjskega okolja iz 72. člena Ustave RS.

Komentarji k posameznim členom

3. člen

Definicija vira hrupa je nepopolna. Viri, ki so v urbanem okolju najbolj problematični – gostinski lokali, glasne prireditve, zunanje tehnične naprave – niso dosledno zajeti. To povzroča pravno negotovost in neenako obravnavo prebivalcev, saj se nekateri viri obravnavajo kot regulirani, drugi pa ne. Povsem izključena je tudi pirotehnika, čeprav predstavlja tipičen vir kratkotrajnih, a ekstremnih obremenitev, ki imajo dokazano škodljive učinke na zdravje in dobrobit ljudi ter živali.

→ Definicijo je treba razširiti tako, da bo vključevala vse vire, ki v praksi obremenjujejo zdravje ljudi, vključno z nizkofrekvenčnimi, koničnimi in občasnimi viri (npr. pirotehnika).

4. člen

Razvrstitev območij je zasnovana brez jasnih zdravstvenih kriterijev. Prebivalci v stanovanjskih območjih ob gostinskih lokalih ali prireditvah so izpostavljeni višjim obremenitvam, vendar je njihova zaščita šibkejša kot pri drugih območjih.

→ Razredi varstva morajo odražati dejansko izpostavljenost prebivalcev in vključevati kriterije, ki upoštevajo zdravstvene učinke.

5. člen

Mejne vrednosti so postavljene previsoko in niso usklajene s smernicami WHO. Kratkoročni presežki in nizke frekvence, ki povzročajo največje motnje spanja in kronične zdravstvene težave, so spregledani. V to kategorijo sodijo tudi eksplozivni zvoki pirotehnike, ki pogosto presegajo 120 dB in lahko povzročijo poškodbe sluha že ob enkratni izpostavljenosti.

→ Potrebna je vključitev koničnih ravni, nizkofrekvenčnega hrupa in pirotehničnih virov ter postopno znižanje mejnih vrednosti na priporočeno raven (≤ 40 dB ponoči).

6. člen

Metodologija ocenjevanja temelji na povprečnih vrednostih, ki izkrivljajo dejansko izpostavljenost. Povprečenja prikrivajo nočne udarne zvoke in kumulativne učinke več virov.

→ Uvedba metod, ki upoštevajo celoten frekvenčni spekter in kumulativne obremenitve, je nujna za realno oceno vplivov na zdravje.

11. člen

Gradbišča v mestnih središčih povzročajo visoke in občasne obremenitve, ki pomembno vplivajo na počutje prebivalcev. Brez določitve jasnih časovnih omejitev in maksimalnih ravni hrupa so prebivalci prepuščeni samovolji izvajalcev.

→ Nujno je določiti stroge omejitve za nočni čas, vikende in praznike ter omejiti najvišje dovoljene konične ravni.

14. člen

Monitoring je preozko opredeljen, saj ne vključuje številnih virov, ki so v praksi najbolj moteči. Pogostost meritev (vsaka tri leta) je prenizka, da bi omogočala pravočasno ukrepanje.

→ Monitoring mora vključevati vse pomembne vire hrupa v urbanem okolju in se izvajati redno, zlasti v nočnem času.

22. člen

Kazni za kršitve so neprimerljivo nizke glede na škodo, ki jo hrup povzroča zdravju in družbi. Za večje povzročitelje hrupa te globe ne predstavljajo resne spodbude za spoštovanje predpisov.

→ Potrebno je bistveno zvišanje glob in uvedba progresivnega kaznovanja, ki bo preprečilo ponavljajoče se kršitve.

Zaključek

Predlog uredbe ne izpolnjuje svoje osnovne naloge – zaščite zdravja prebivalcev pred škodljivimi vplivi hrupa. Dokument ohranja previsoke mejne vrednosti, dopušča številne izjeme, ne obravnava nizkofrekvenčnega in koničnega hrupa, ne upošteva kumulativnih obremenitev in uvaja prenizke kazni. Povsem prezrt je tudi problem pirotehnike, ki s kratkotrajnimi, a ekstremnimi emisijami povzroča resne zdravstvene in okoljske posledice.

Če naj Slovenija izpolni svoje ustavne in mednarodne obveznosti, mora uredba:

- temeljiti na znanstveno utemeljenih zdravstvenih merilih,
- uskladiti mejne vrednosti s priporočili WHO,
- vključiti nizkofrekvenčni, konični in pirotehnični hrup,
- obravnavati kumulativne učinke vseh virov,
- zagotoviti redni monitoring, zlasti v nočnem času,
- uvesti učinkovite in odvračilne sankcije.

Varstvo pred hrupom ni obrobna okoljska tema, temveč ključno vprašanje javnega zdravja. Brez ambiciozne prenove bo še naprej prihajalo do prezgodnjih smrti, kroničnih bolezni, zmanjšane delovne produktivnosti in poslabšane kakovosti življenja prebivalcev. Uredba mora zato postati instrument dejanskega varstva, ne le formalno pravilo, ki koristi povzročiteljem hrupa.

V Ljubljani, 14. 9. 2025